Ч. 211 (11.502). Львів, субота 21. вересня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Татарські вісти про УНДО.

Львів, 20. вересня 1929.

Довший час появлявся у Парижі радянофільський орган „Українські Вісти“, що його видавали більшовики руками всяких українських „сменовехівців“ у Парижі. Розливав він довго помиї на всі українські національні установи у Сх. Галичині, але „найпечаливіше“ інтересувався Українським Національно-Демократичним Обєднанням. Про нього розсівав все дикі татарські вісти і навіть рад був писати некрольоґи для нього, але скінчилося все тим, що „Українські Вісти“ закінчили в Парижі своє неславне веґетування, а УНДО далі істнує та розвиває свою діяльність.

Коли не стало в Парижі „Українських Вістей“, тоді появилася в Берліні „Українська Газета“, що є під кожним оглядом фотографією паризького небіжчика. Видають „Українську Газету“ більшовики теж руками українських „сменовехівців“, тих, що сиділи досі без діла в Берліні. „Українська Газета“ має за собою тільки пять випусків (чисел), але і в них дала себе пізнати як гідна перемниця помийної спадщини покійних „Українських Вістей“ з Парижа. Всі національні установи в Галичині, здвигнені важким трудом цілих поколінь, удостоюються від тієї чергової більшовицької наємниці тільки лайки і помий.

Не залишилось без уваги того орґанчика більшовицької пропаґанди, очевидно, й Українське Національно-Демократичне Обєднання. І вже в пятому числі „Української Газети“ находимо щось у роді некрольоґу для У. Н. Д. Обєднання. Присвячений йому окремий фейлетон має назву: „УНДО перед розвалом“. У фейлетоні ціла низка татарських вісток про відносини в партії, про особи і про ґрупи. Для прикладу наведемо з фейлетону такий цитат: „Виявляється, що таких ґруп в УНДО є чотири: 1) автономістично-угодовська, 2) фашистівська, 3) клерикально-угодовська (УХО) і 4) ніби опозиційна. Теперішній провід УНДО є в руках другої ґрупи“.

Далі пише цей орґанчик, що на чолі першої ґрупи стоїть сен. М. Галущинський, на чолі другої пос. Д. Палїїв, на чолі третьої (не смійтеся з цеї наївної комбінації!) о. Галущинський ЧСВВ, д-р Охримович і д-р О. Назарук, і накінець на чолі четвертої і найслабшої ґрупи стоїть д-р Марітчак. Інформації, як бачимо, подивугідні! По їх прочитанні можна справді тільки здорово регота́тись.

Та коли вже автор цього гумористичного фейлетону перевів отаку парцеляцію Обєднання і поуставляв таких осіб, як д-р Назарук і о. Галущинський, що не мали з партією ніколи нічого спільного, навіть на чолі одної з ґруп, то не диво, що мусів ті ґрупи між собою відповідно розсварити. А розсваривши їх у своїй уяві та сердечних побажаннях, випкварив собі ще ось яку сензацію: „Боротьба ґруп в Унді загострюється, поодинокі ґрупи переходять супроти себе на „воєнне положення“ і, чого доброго, УНДО небавком розлетиться“. І саме цього, щоб воно розлетілося, а не чого іншого, щиро собі бажає берлінська „ґазетка“. Тому не диво, що всякі свої власні міркування й комбінації про УНДО подає своїм читачам за правду і то найпевнішу в світі.

Без сумніву, що така прикмета „сменовехівських“ публіцистів з „Української Газети“ подавати за дійсність свої власні побажання, є певною ознакою психічної хоробливости. Але саме такі твори хоробливої уяви берлінських радянофільських і комунізуючих публіцистів незвичайно подобаються тій частині польської преси, яка полює за сензаціями всякого як брукового, так і політичного посмаку. Ось львівська „Газета Поранна“ з 19. вересня не тільки передрукувала цей „ревеляційний“ матеріял з „Української Газети“, але й доповнила його ще своїми власними видумками. Цьому не треба так дуже дивуватись, бо коли мова про нищення українського національного руху чи українських національних установ, то польські шовіністи все найдуть спільну мову з комуністами.

„Українська Газета“ кінчить свій фейлетон такою „характеристикою“ УНДО: „УНДО єсть (сік!) інтеліґентський струп на тілі трудящих мас Західної України. Чим скорше той струп трісне, тим краще для справи визволення“. Польські шовіністичні орґани преси і польські відповідальні політики є подібної думки і нераз давали й дають їй вислів. Ріжниця між комуністами й ними тільки та, що перші вірять, що на перепоні опанування українських мас комунізмом стоїть українська інтеліґенція, а другі, що таж інтеліґенція є головною перепоною у проводженні їхньої денаціоналізаційної та асиміляційної політики серед українського населення в користь Польщі. Словом, предмет для спільної мови мають. І хоч такий союз досить неприродний, то для обох сторін корисний. А виключно під знаком „корисности“ ведуть свою політику одні і другі.

Не потребуємо зазначувати, що не зважаючи на всі ті наївні „пророцтва“ й побажання ворогів, Українське Національно-Демократичне Обєднання держиться цупко і твердо і ніякий „розвал“ йому не грозить. Як ніколи, сповнене воно тепер повною внутрішньою гармонією та пронизане одним національним духом, одною спільною ідеєю. Це підкреслюємо на потіху тих, що так дуже бажають писати йому некрольоґи.

Релігійна боротьба на Радянщині.

Новий радянський конфесійний закон.

Московський кореспондент „Н. Фр. Прессе“ інж. Бассехес в одному з останніх чисел впливового віденського щоденника обговорює нове релігійне законодавство в Рад. Союзі. Варто з ним познайомити наших читачів — тим більше, що новий конфесійний закон торкається укладу релігійних відносин трьох четвертин нашого народу.

Новий релігійний закон.

Новий релігійний закон мало ріжниться від дотеперішніх законних постанов. Як і досі, все церковне майно всіх конфесій залишається державною власністю. Церкви і доми молитви з усім знаряддям передається вірним у безвідплатне користування й адміністрацію на основі умови між релігійною громадою і державою. Також усі предмети, подаровані церквам, мусять бути зінвентаризовані, і залишаються власністю держави. Одначе на випадок ліквідації церков тільки предмети з плятини, золота і дорогих камінів віддається державному фондові, але все інше на бажання може бути передане сусідним релігійним громадам.

Релігійні громади не мають прав юридичних осіб. Вони можуть збирати пожертви на свої потреби, але не можуть мати капіталів. Умови з державою в імені релігійних громад заключує гурт з двацяти осіб за особистою порукою. Релігійні громади, що не мають двацять осіб, творять релігійні групи. Релігійні громади не можуть творити ніяких курсів для навчання релігії — за винятком теольоґічних курсів і шкіл для витворення духовників. Релігійні громади не можуть проводити ніякої харитативної чи господарчої діяльности. Зате можуть поодинокі особи в імені релігійних громад під власною відповідальністю вести друкарні і видавати релігійні часописи. Вони можуть теж скликувати релігійні конґреси місцевого або загального характеру. Ті конґреси можуть вибирати постійні виконавчі виділи, одначе вони (ті виділи) не мають прав юридичних осіб. Релігійні громади й їхні верховні організації не можуть ставити до членів ніяких примусових вимог. Всі чинитьби поодиноких членів громад у користь громад, як і громад у користь верховних організацій основуються на добровільности. Духовенство, як і досі, є позбавлене виборчих прав.

Через автономію поодиноких церковних громад ломиться єрархію церкви. Підчиненість громад єрархії є добровільною. Самоуправна релігійна громада через свій виділ вибирає чи ангажує духовенство. Коли отже епископ позбавляє становища священика, а громада хоче його затримати, то церковний достойник не має змоги примусити духовника, щоби він покинув своє становище.

Таким чином радянський релігійний закон намагається обмежити силу церкви і релігії. Коли він дозволяє релігійні практики, коли дає можливість шляхом пропаганди підтримувати сторонників релігії і церкви, то ломить він церковну організацію як таку, відбирає їй всяке матеріяльне майно, отже обмежує її політичні сили і діяльність.

Розрив радянської влади зі сектами.

Новий закон є головно звернений проти сект. І тут є основна зміна в порівнянні з дотеперішньою практикою. Перед революцією майже всі секти в Росії були переслідувані царатом. Вони мали менше або більше революційну закраску і стояли в меншій або більшій боротьбі з урядом і православною церквою. Тому то Ленін часто прихильно висловлювався про секти. Більшовицькі автори часто випускали публікації в користь сектантів. XIII. конґрес російської комуністичної пратії підкреслив революційну й поступову ролю сект, підкреслив — так сказатиб — союзне відношення більшовизму і сектанства. Після того уряд звернувся до сект із покликом, притягаючи сектантів до розбудови господарчих комун. Бо численні секти визнавали свого роду господарчий комунізм на ґрунті спільної обробки землі. Уряд створив навіть окрему комісію, яка приділювала сектантам землю зі сконфіскованих державних і великовласницьких маєтків і допомагала їм у будові колективних господарств.

◆◆

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 17 września 1929 r. Sąd okręgowy Wydział karny XXIV. we Lwowie w sprawie karnej Pr. 314/29. na posiedzeniu niejawnem dnia 17. września 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanawia a zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45 dokonane dnia 16. września 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo“ Nr. 205 z dnia 14. września 1929 r. z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. „Naslidky tolerancii“ zawiera znamiona wyst. z §§ 300 i 302 uk. b) wydać po myśli przepisu z artykułu 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący
J. Hawel wr.

Protokulant
Mr. Z. Kulczycki wr.

Za zgodność (miejsce nieczytelne)

Та скоре поширення сект примусило уряд —
одночасно з радикалізацією політики — зверну-
тися проти сект. І новий закон звертається го-
ловним чином проти них. Назверх це не є поміт-
не. Досі реєстрація релігійних громад була тіль-
ки тоді обовязкова, коли вони хотіли брати в
оренду доми молитви. Більшість сектантів не має
ніяких домів молитви чи церков. Вони сходяться
у приватних помешканнях. Новий закон вимагає
обовязкової реєстрації релігійних громад і то
навіть таких, які не вимагають від держави при-
ділу церков. Також заборона господарчої діяль-
ности релігійних громад є в першу чергу зверне-
на проти сектантів. Бо головно вони творять
спілки із своїх членів, харитативні товариства і
в першу чергу господарчі комуни. Тому всьому
тепер протиставиться закон, щоби припинити
дальший зріст моральної і господарчої сили сек-
тантства.

„Союз безвірників" і новий релігійний рух.

Радянський уряд офіційно не бореться про-
ти релігії адміністративними чи судовими мето-
дами. Бажаючи в боротьбі з релігією потягнути
за собою ті ряди робітництва і селянства, що є
поза партією, комуністична партія все в більшій
мірі приноровлює пропагандистичні засоби. Кіль-
ка літ тому назад засновано „Союз безвірників",
який обіймає цілий Рад. Союз, всюди має свої
відділи і разом зі Союзом комуністичної молоді
(Комсомолом) веде протирелігійну акцію. „Союз
безвірників" видає численні періодичні часописи
і видання, намагаючись поборювати церкву т. зв.
науковими методами. Не вважаючи на те, в о-
станньому часі зміцнився релігійний рух. Навіть
розпочато будову нових церков. Особливо по-
ширилася організація сект. Подекуди церква пе-
рейшла від оборони до наступу. Це довело теж
до мобілізації „безвірників".

Пропаганда в питанні військової служби дала притоку до особливої дискусії. Більшість сект відкинула військову службу зі зброєю в руках. Радянський закон постановляє, що треба судовим шляхом — після розгляду всього способу життя прохача-сектанта — ствердити, чи він із внутрішнього пересвідчення відмовляється від військової служби. І аж після такого ствердження можна звільнювати сектантів від служби зі зброєю. Але вже останні конгреси сектантів пішли в тій справі назустріч урядові, бо більшість сект доручила своїм прихильникам відбувати військову службу.

При виборі своїх представницьких органів секти є дуже обережні. Представницьких функцій вони не довіряють виразникам буржуазного світу. Вони покликуються на свою революційну минувшину, на переслідування царизмом, на свої господарчі організації, які часто зближаються до комунізму. „Союз безвірників" пробує протиставитися їм пропагандистично.

Одним із найсильніших пропагандистичних засобів проти новітніх сект є їх поширення в Америці. Пропагандистичні часописи безвірників підкреслюють, що Англія й Америка, кермовані сектантами, бажають перетворити Рад. Союз в країну сектантів, щоби її тим легше опанувати. Сектантів представляється як предтеч капіталістичного світу, які промощують шлях закордонному капіталізмові, щоби морально й господарсько завоювати й поглобити народи Рад. Союзу.

Загострена протирелігійна пропаганда.

Розуміється, боротьба не є тепер така го-
стра, як на початку революції. Часи кривавої бо-
ротьби минули. Часи, коли революційні трибу-
нали засуджували на смерть численних духовни-
ків, належать до історії. Шляхом далекойдучого
розділу церкви від держави і церкви від школи,
а також забороною навчання релігії дітей, біль-
шовики мають надію, що протягом одної генера-
ції релігія вмре сама собою. Також карнавалові
походи і демонстрації („червоний карнавал")
підчас великих свят та безпосередній натиск на
церковних відвідувачів — все те ослабло. Нині
стоїть держава на тому становищі, що релігія не
повинна бути поборювана адміністративними за-
собами, лише пропагандою й переконуванням.
Але у звязку із загостреною, штучно викликаною
клясовою боротьбою, у звязку з радикалізацією
внутрішньої політики, також ця пропаганда
приймає гостріші й агресивніші форми. Зовніш-
ньою признакою цього загострення є хочби те,
що „Союз безвірників", дитина комуністичної
партії, прибрав додаток „Воюючий безвірник".

Всю пресу запряжено у службу протирелігійної пропаганди. Не зважаючи на це радянська поліція на основі обовязуючого законодавства напр. дозволяє святочне хрещення під голим небом у ріці Москві. Часописи виступають проти того. Вони одержали завдання настроїти робітництво на такий тон, щоби в найближчому часі спричинити заборону церковних дзвонів, заборону ставити нові церковні будівлі і заборону прилюдно відбувати церковні процесії. Та все це викликує враження, що гостра протирелігійна пропаганда якраз морально релігії більше помагає, як шкодить.

Скликання фльотової конференції.

Цими днями англійський і американський уряди через своїх дипльоматичних представників запросять Францію, Італію та Японію на конференцію в справі роззброєнь. Конференція ця має відбутися в половині січня будучого року.

Англійські та американські амбасадори в Парижі, Римі та Токіо одержали від своїх урядів поручення повідомити відповідні уряди про англійсько-американське порозуміння й зазначити, що воно ще не має обовязуючої сили, а ввійде в життя лише тоді, коли покажеться, що три інші морські держави згодяться перевести відповідне обмеження зброєнь.

35 літ праці.

З приводу свята Сокола-Батька у Львові.

35 літ праці товариства — це протяг часу, в якому життя переводить великі зміни. За той час з дитини виростає мущина, містечко розбудовується в місто, народ перетворюється в націю. 35 літ праці руханкового товариства Сокіл-Батько — це час його світлих і сумних моментів, підчас яких ясніли наші лиця, то знов покривалися сумом після болючих втрат. Цього року минає 35 літ від заложення централі українського сокільського життя і тому слід кинути оком на висліди праці Сокола-Батька.

Сокіл-Батько оснований 1894 р. на взір чеських Соколів. Він переняв від них ідеольоґію і проґраму, яка не відбігала тоді від нашої зовсім. По великих трудах удалося притягнути до праці в Т-ві багато людей з ріжних станів і приступлено до засновування сокільських товариств по селах з метою змінити руханкою покірливу й несміливу вдачу нашого народу. Фізичне здоровля стало кличем сокільства, бо в парі з ним іде розвій духа. Для поширення тих кличів видає С.-Б. перші підручники руханки та уладжує курси, які причинилися до значного поширення сокільського руху в народі. Рівночасно зростає зрозуміння сокільської ідеї серед найширших мас, бо сокільство вважає кожного рівним і передає провід тому, хто має більше досвіду.

Систематична й витревала праця скоро видала добрі висліди. В р. 1901 відбувається перший публичний виступ сокільства, а дальше славні сокільські здвиги в рр. 1911 і 1914. По здвигах збільшується значно число сокільських гнізд; по містах повстають осередки, звідки сокільська ідея поширюється до найдальших закутин Галичини.

Та на тім праця Сокола-Батька не обмежилася. За почином його голови, проф. І. Боберського, набуває Т-во відомий майдан, себ-то Український Город у Львові, закладає свій „Сокільський Базар", музичну накладню „Торбан", і ін.

Здавалося, що всі здобутки Т-ва знищила війна. Одначе по великих зусиллях і коштах відновлено давні сокільські гнізда; а що сокільська ідея стала живою серед народу, свідчать про це сокільські свята в рр. 1924—1928.

Нині ми стоїмо напередодні сокільського свята, яке з нагоди 35-літнього істнування Сокола-Батька відбудеться 21. і 22. вересня на його площі. Розуміючи до чого змагає „Сокіл", повинні ми своєю участю звеличити ту дуже заслужену для українського народу установу. Вонаж виховала багато людей, що дали доказ великої любови свойого народу, що карно і сміливо виступали проти всього, що плямило народню честь. І виховує таких людей дальше. Тому спішім усі на сокільське свято у Львові і додаймо українському сокільству своєю присутністю охоти до дальшої праці!

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Історичні й воєнні повісти.

IV. „Тінь велитня".

Ю. Опільський має „якесь" сильне привязання до історії. Із його повістей нелегко набрати пересвідчення, чи він пише їх з обовязку чи з приємности. Педагоги знають найкраще, що ці дві функції рідко йдуть у парі. Знати авдиторію педагога, письменника чи діяча це знати першу підставу його оцінки; нею він сам вибирає собі рівень і обсяг свого впливу.

В історичних повістях Опільського почуваємо, що ця справа для нього неясна. Він вибирає іноді сюжети крізь які мов через завісу продирається рука, що хотіла би цю завісу здерти і показати глядачам позакулісові „недискретні" пружини діевих осіб. Та в цю-ж мить він пригадує собі, що більшість його авдиторії жде від нього чогось дуже поважно-зрівноваженого і він стає... педагогом.

„Тінь велитня" має сміливий свіжий сюжет, з якого можна би зробити свіжу повість. Автор хоче змалювати розвиток національної свідомости в старшини австрійської армії в рр. 1809—12 з дрібно-шляхоцького галицького роду, на історичнім підкладі тодішніх подій, зосереджених довкола виправи Наполеона на Москву. Цей визначний старшина Гнат Бибельський, завдяки силі своєї волі й „амбіції" стає добровольцем Наполеонівської армії, що йде на Москву, та не як її однодумець, захоплений ідеєю цього походу, а як завзятий замаскований ворог цієї безглуздої ідеї, засудженої на повну невдачу з вини засліпленого „бога війни", що затратив усяке розуміння рівноваги між тодішніми силами і не вмів оцінити могутности російських просторів.

Зовсім подібний сюжет „великої карієри" пересічної людини вибрав колись Стендаль у своїм „Червонім і чорнім". І там Наполеон кидає свою тінь на життя героя — тільки не як зненавиджений деспот, а як звеличаний зразок енерґії й індивідуальности. Добре є в таких випадках не піддавати в сумнів ідеї, яку хоче провести автор. Повірімо, що цей Гнат Бибельський справді є такою виїмковою індивідуальністю, що „безумовно збагнув тайну історії останніх трьох століть". Повіривши в це, ми, читаючи повість, хотіли би тільки, щоби він або своїм небуденним інтелектом або небуденною поведінкою не то переконав нас (бо і це в повісти не є необхідне) але бодай схвилював, збентежив, на мент... зацікавив.

Що до цього треба? Всього або нічого. Бо сюжет у повісти є всім або нічим. Усім, коли вся вага повісти є зведена до акції, тоді її основа нагадує добре збудовану сенсаційну пєсу. Психольоґія осіб, ідеї, стиль твору стають тоді другорядними чи зовсім маловажними. Колиж сюжет у повісти є нічим, тоді письменник довіряє чарові свого слова: тільки завдяки самому хистові передавати свої враження, схоплені образи, уявлені перспективи він творить з „нічого" весь новий світ.

Наші автори історичних повістей не можуть зрозуміти, що вони не володіють настільки технікою повісти, не мають стільки ідей і уяви, щоби єднати сенсацію з психольоґічною студією. І Опільський також, заки замачав перо, повинен вибрати: або пише ситуаційну повість або психольоґічну. Або бере приклад з Вальтер Скота, Дюма і Сенкевича або зі Стендаля, Толстого чи Мережковського. У ситуаційній повісти, що може нагадати нам усі „райберґешіхтен" нашої молодечої лектури, мова й стиль не грають великої ролі. Їх можна виправити так основно, що з автора, який пише ґазетярським жарґоном стане поправний академічний письменник. Є в нашій сучасній літературі такий неодин приклад. Франко переробив у бібліотеці „Видавничої Спілки" сотні рукописів, не лишивши у неодному з мови й стилю, каменя на камені.

Опільський не володіє літературною мовою ні стилем. Коли він не вивчив їх досі, то мабуть не вивчить і на майбутнє. Тому перед ним стоїть єдина перспектива: „будувати композицію" ситуаційної, нехай би і сенсаційної історичної повісти. Якщо він має на увазі головно молодь і широкий загал спраглий „приковуючої" лектури то в цьому напрямку він виповнив би поважну проґалину у нашій літературній продукції.

Тоді викликуючи тінь Наполеона, він не клав би великої ваги на те, щоби доказувати, що „цей герой не тільки платний комедіянт, зшитий із безвартісних леліток (?)". Можна Наполеона змалювати як істерика, фанатика, а навіть як короткозорого політика. Але протиставлячи йому якийсь погляд на історичні події чи якусь іншу постать, треба тільки... творити ці ідеї або ці постаті.

Опільський замісць цього гукає: „Гей, чому то між сими „усякими" нема Розумовського, Скоропадського, чи якого другого переємця давних традицій гетьманщини? Немає їх, сих бажаних, сподіваних мужів, нема й таких, що сподіваються, а як є, то вони самі собі не признаються у сих бажаних надіях! А може... може таки вони у декого ще є, так як у Гната?"

Сильних, могутніх „мужів", що вміли би „урвати з богатої спадщини велитня хоч клаптик пурпури на мантію суверенности для себе" автор історичної повісти не потрібує шукати в історичних автентичних матеріялах. Він може їх створити сам, власною уявою і вони зможуть ж-

Добродійність та інтерес.

Замітки до статті М. Творидла п. з. „Добродійність та інтерес“.

Найперше мушу зазначити, що поставлення справи в площу переходу наших зарібково-господарських установ на шлях інтересу, себ-то на шлях чинника егоїстичного й такого, що найбільше активізує й урухомлює діяльність та розвій організацій — по суті правильне. Цілком слушне твердження і про наш чуттевий, емоціонально-хвилевий патріотизм. Вірне спостереження і про чорний песимізм, що так часто трапляється у наших стопроцентових патріотів. І патріоти ці бувають ріжноманітно забарвлені (з домінуючим інтересом релігійним, партійним, професійно-фаховим, фамілійно-родинним чи навіть патріоти-особи, що всю нашу справу ставлять так, як того вимагає їхній „науково-обєктивно“ обґрунтований патріотизм). Таких патріотів ми мусимо вистерігатися, бо вони часто роблять шкоду і самі не помічають того.

Багато деструктивних фактів і явищ можемо спостерегти не лишень в нашому житті політичному та господарському, але й у житті духово-ідейному. Наслідком цього є дезорієнтація та деморалізація, а за ними пасивність і байдужість. До цього ще наша непрактичність, анархістичні нахили та загальна малокультурність не дають нам змоги розвинути спільну акцію, хочби ця акція була найкорисніша.

Нині при низькім культурнім рівні, при матеріяльних злиднях, при примітивній уяві „добра народу“, при загальному нерозумінні звязаности інтересу одної людини з інтересом мас як цілости — шкода говорити про інтерес, бо можуть це зрозуміти як низький егоїзм. Тому треба спершу дати народові знання, привести його до такого щабля культурности й освіти, щоб він це розумів. А в першу чергу маленький вишкіл мусять дістати працьовники, що розвивають свою діяльність на громадській ниві. І чим скоріше наше громадянство зрозуміє потребу вишколу як етично-правного, так і господарсько-фахового для сучасного працьовника-творця нових цінностей, тим скорше можна буде говорити про „інтерес“ без страху, що нас кепсько зрозуміють. На жаль, інтерес у нас ще кепсько розуміють не лише одиниці, що між собою конкурують, але й інституції не виявляють належнього його зрозуміння, бо на неуспіхах одної інституції друга робить „інтерес“. Що на таких „інтересах“ тратить наш загал, то дотичну інституцію якось менше обходить.

Влучно підчеркнув автор і силу та витревалість, що їх виявили чеські селяни в боротьбі за свої селянські цукроварні, яких нині в Чехії є десятки; але на це треба було свідомих, відданих, ідейних робітників, що в основу роботи клали загальний інтерес, а потім уже особистий. Тому сільсько-господарська кооперація дала чеським селянам те, що дає фінансовий капітал індустрії. А чи багато кооператорів розуміє у нас ролю та завдання сільсько-господарської кооперації в тісному розумінні? Ми своїм кооперативним рухом пишаємося, а сільсько-господарської кооперації ще й досі не маємо; а коли маємо окремі галузі цієї кооперації, то ще багато треба попрацювати, щоб „інтереси“ цих галузей поєднати та поправити розвиток кооперації по певно виробленому плану. А роля кооперації в культурно-освітній праці хіба у нас вияснена?

Одначе могли почати культурно-будівничу роботу не при ліпших умовинах інші народи, то нам самі обставини велять вести працю. Але таку роботу треба вести, маючи на оці все загальний інтерес, а потім уже особистий. Для цього треба перевиховати нашу суспільність як ідеольоґічно, так і фахово. Памятаймо, що творення фахових шкіл усе брало свій початок із приватної ініціятиви навіть там, де були власні держави. Наша суспільність мусить памятати все, що 80 проц. нашого народу потребує фахової сільсько-господарської освіти, що новітня доба аграрної революції та господарської кризи вимагає величезного підвищення культурного фахово-організаційного рівня серед селянської маси, щоб селянин міг перебороти кризу і йти твердим кроком назустріч вимогам більш вибагливого і складного модерного життя. Тому всі культурно-творчі сили з шляхотно-творчим інтересом мусять приступити до праці, памятаючи слова мудрого чеського орґанізатора і промисловця Батя: „Покупець — наш пан“. І коли ми, як продавці нашого знання та досвіду, будемо добре задовольняти наших покупців, „нашого пана“, то вірю, що й він як слід подбає про своїх продавців. Не забуваймо, що ніякий капітал так високо не процентується, як капітал, виданий на ширення знання-освіти-культури.

Згадуючи добрим словом реформатора та орґанізатора нової данської школи, варто запамятати собі й основне його твердження: „Треба піднести душу народу“ і далі: „Нема краси, що булаб недосяжна народньому розумінню“. Розуміється, треба дати змогу народові цю красу пізнати. Ідеї і праця Грундтвіґа тим цінні для нас, що він був оборонцем селянства, що він висунув питання сільсько-господарської освіти на перше місце. В своїх змаганнях Грундтвіґ дійшов до того, що вимагав від школи повного задоволення потреб вихованців, як практично-життевих, так і душевно-моральних. Словом: від школи Ґрундтвіґ вимагав живої, кипучо-чинної та морально й національно здорової атмосфери. Слова Грундтвіґа впали на добрий ґрунт, а наслідки його праці німецький учений критик д-р Ганзен оцінює дуже високо, бо дає перевагу данській школі і вважає, що ця школа ближча до народу та моральніша, ніж школа німецька.

Інж. К. Мак.

Зїзд фашистів у Венеції.

Промова Мусолінія.

Дня 14. вересня в Венеції відбувся зїзд фашистівської партії, в якому взяли участь усі члени уряду та представники преси. На зїзді Мусоліні виголосив велику промову. Він сказав, що справоздання префектів про становище країни в семім році істнування фашистівського уряду задовольнили його. В усіх галузях державного життя переведено велику працю, якою може пишатися весь нарід. Число безробітних з 489.000 в лютому цього року зменшилося до 193.000 в кінці червня. Переводяться великі роботи, особливо на провінції, де будують нові водопроводи і наводнюють великі области, які сотні літ терпіли від браку води.

Далі Мусоліні обговорив лятеранський договір з папою. На цей договір нападають з двох боків: з боку католицьких екстремістів, які мріють про відновлення пережитих установ, і з боку масонів, які бажають, щоби конфлікт між італійським урядом та Ватиканом тягнувся вічно. Та всі ці напади відбито. Італійський уряд має досить сили, щоби побити цих ворогів, і тому ніколи не допустить до відновлення діяльности масонів.

Більшість католицького духовенства в пограничних областях щиро бажає співпрацювати як з місцевими, так і центральними фашистівськими установами.

Про недавні зміни в уряді Мусоліні сказав, що вони полягають не в зміні провідних діячів, а насамперед у скріпленні фашистівського характеру уряду. Він зрікся урядів воєнного міністра та міністра фльоти й авіяції, тому, що після переведеного обєднання всіх збройних сил міністерство державної оборони так розрослось, що ним уже не може кермувати одна людина. Крім того державна збройна сила має свого головного команданта в особі начальника генерального штабу, який підлягає безпосередньо голові держави.

Надалі секретаря фашистівської партії буде іменувати королівський декрет, а секретарів відділів партії розпорядження голови держави.

Освітній Конґрес

з нагоди 60-ліття „Просвіти“ у Львові в днях від 22—24.IX. 1929.

I.

22. IX., год. 12.30. Перше пленарне засідання в салі Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.: а) Відкриття Конґресу президентом д-ром Іваном Бриком. б) Привіти. в) Орґанізація праці Конгресу.

Год. 17. Отворення виставки українських просвітянських видань в салях Нац. Музею, вул. Мохнацького 42.

Год. 20. Саля Лисенка, вул. Шашкевича 5. Концерт народніх пісень, улаштований філією Т-ва „Просвіта“ ім. Т. Шевченка у Львові.

II

23. IX., год. 9—13. і 15—20. Секційні засідання.

III.

24. IX., год. 9—10.30. Продовження секційних засідань.

Год. 12. Друге пленарне засідання в салі Лисенка, Шашкевича 5.: а) реферат през. д-ра Костя Левицького „Минуле і майбутнє в діяльности Т-ва „Просвіта“. б) Відчитання рішень поодиноких секцій. в) Закриття Конґресу.

Год. 16. Відвідини одної з львівських читалень.

Год. 21. Спільна вечера.

—o—

ПРОГРАМА ПРАЦІ В СЕКЦІЯХ.

Секція позашкільного виховання.

Саля „Бесіди“, „Народній Дім“, вул. Рутовського ч. 22. I. пов.

1) Проф. Ст. Сірополко: Основні проблеми освітньої праці серед дорослих. 2) Дмитро Бурко: Основні проблеми орґанізації освітньої праці. 3) Д-р Маркіян Дзерович: До основ психольоґічно-біольоґічної кризи сучасного людства зі спец. узглядненням умовин українського народу. 4) Софія Русова: Позашкільна освіта й мораль. 5) Петро Франко: Ідеольоґія просвітянина. 6) Д-р Карло Коберський: Економіка й соціольоґія в позашкільній освіті. 7) Д-р Михайло Бращайко: Позашкільна освіта й молодь. 8) Сильвестер Воронецький: Позашкільна освіта й молодь. 9) о. Нікандор Абрамович: Початок позашкільної освіти на Волині. 10) Ніна Селезінкова: Роля жіноцтва в позашкільному вихованні молоді. 11) Евстахія Тишинська: Освітно-культурні завдання сучасної жінки. 12) Петро Стефанишин: Загальні умовини освітньої праці. 13) Д-р Вол. Лисий: Освітні курси, їх значіння, орґанізація і практичне ведення. 14) Мих. Кушнір: Від освітнього віча до самоосвітньої праці (орґанізація читальняного життя). 15) Микола Угрин: Освітньо-культурна орґанізація (в сучасній хвилі в читальні). 16) Д-р Андрій Лунів: Про інституцію інструкторів у читальнях. 17) Інж. Віктор Лучків: Про сільський народній університет. 18) Проф. Борис Мартос: Курси для дорослих. 19) Семен Жук: Завдання й методи культ.-освітньої роботи на селі. 20) Аркадій Животко: Діточі клюби (орґанізація, праця, методи). 21) Іван Видрівський: Про орґанізацію села. 22) о. Осип Осташевський: Співпраця церкви з читальнею на селі під сучасну пору. 23) Д-р Арсен Річинський: Просвіта й український церковний рух на півн. зах. землях. 24) Іван Власовський: Просвіта і церква. 25) Михайло Струтинський: Рідна Школа і Просвіта в сучасний момент. 26) Інж. Ю. Павликовський: Кооперація й освіта. 27) Віктор Доманицький: Метода сучасного навчання в приноровленні до агрономічних наук. 28) Д-р Іван Раковський: Українська наука і Просвіта. 29) Проф. Омелян Терлецький і д-р Вол. Охримович: Роля рідної історії в національнім освідомленні нашого народу. 30) Теодор Фотинюк: Значіння книжки в позашкільній освіті. 31) Проф. Іван Галущинський: Роля Просвіти в творенні й орґанізуванні власного народнього капіталу.

Секція бібліотечно-музейна.

Будинок дівочої школи, вул. Мохнацького ч. 12.

1) Д-р Богдан Чайковський: Проєкти бібліотечного закону в Польщі. 2) Ст. Сірополко: Комплетування бібліотек. 3) Мих. Таранько: Бібліотеки для дітей в читальнях. 4) Д-р Іл. Свєнціцький: Про місцеві музеї. 5) Д-р Андрій Лунів: Про повітові музеї. 6) Степан Шах: Видавнича діяльність Т-ва „Просвіта“ (дезідерати на будуче на основі історичного погляду на діяльність „Просвіти“).

Секція мистецтва.

Будинок дівочої школи, вул. Мохнацького ч. 12

1) Ірина Ґурґула: Роля читальні „Просвіти“ у збереженні загибаючого людового мистецтва. 2) о. Іван Туркевич: Критичний огляд музикальности нашого народу на західно-українських землях. 3) Ольга Мочульська: Культурні завдання

ти довше, як справжні історичні герої. Але вони — і цього не розуміють *усі* автори наших історичних повістей! — не конче мусять бути кандидатами на крицеві памятники, зразками сили, енерґії, геройства, державного розуму. Досить, коли вони будуть живими постатями, що живуть глибоким внутрішнім життям. Наполеон мав неодну рису комедіянта й шарлятана; Мазепа також. Але вони глибші й цікавіші, ніж Скоропадський і Розумовський. А Дон-Кіхот, Гамлет і Фавст найбільше нерішучі типи всесвітньої літератури розбуджують у нас більше ідей, ніж Вільгельм II., що завсіди знав, чого хоче і завсіди впевняв, що не помилявся. Що більше: чим є він, жива людина, в порівнянні з цими творами уяви поетів? Ще менше як тінью...

Герой Опільського, що має стільки ідей і стільки енерґії, старий, вислужений вояка поводиться з пересічними „гусками“ не як лис, а як сентиментальний попович. А коли Опільський починає змальовувати відступ Наполеонівської армії від Москви — роблю всі зусилля, щоби забути, що в читанках для реальних шкіл є частина поеми В. Гюґо... також на цю тему. Пригадую це не з літературного мудрагельства, а вражений, немов від палиці по голові, канцелярським стилем і преумедним „волапіком“, яким пише Опільський. Що можна би аберігти з усієї повісти, якби все це сорокате вапно зішкрабати і перемалювати все тло наново?

Неодин блиск оригінальної думки, неодин порух, які автор замазує з думкою про тенденцію, про дуже пересічного читача, і не кистю, а старим гусячим пером. Як виглядає найкращий засіб письменника: мова й стиль, це доводиться згадати про мову в інших авторів.

вашого театру на селі. 4) Д-р Іл. Свенціцький:
Про драмат.-сценічний первісток у людському
побуті. 5) Д-р Кость Кисілевський: Праця в теа-
тральних гуртках „Просвіти“ (організація і
зміст). 6) Петро Мурський: Український людовий
театр. 7) Театр як ілюзія дійсности. 8) Петро Хо-
лодний: Естетичне урядження читальняної до-
лівки (практичні поради і вказівки).

Підсекція суспільної гигієни.

Будинок дівочої школи, вул. Мохнацького ч. 12.

1) Д-р І. Раковський: Алькоголь і алькоголізм. 2) Д-р Павло Цимбалістий: Анотомо-патольогічні зміни під впливом алькоголю. 3) Д-р Софія Парфанович: Вплив алькоголю на центральну нервову систему і дідичність. 4) Р. Осінчук: Фармакодинамічне ділання алькоголю. 5) Іван Герасимович: Суспільне значіння алькоголізму. 6) Петро Кривоносюк: Історія протиалькогольного руху. 7) Юліян Каменецький: а) Методи боротьби з алькоголізмом, б) Американська прогібіція. 8) Петро Кривоносюк: Роля школи в поборюванні алькоголізму. 9) Д-р Андрій Чайковський: Алькоголізм і закон. 10) Д-р Роман Ґоцький: Протиалькогольний плебісцит. 11) Д-р І. Раковський: Нікотина і нікотинізм. 12) Д-р Тит Бурачинський: Тютюн і здоровля. 13) Д-р В. Бриґідер: Вплив нікотини на людину. 14) Д-р О. Берест: Боротьба з туберкульозою. 15) Д-р І. Куровець: Гиґієна села. 16) Петро Франко: Фізичне виховання на селі. 17) Д-р Іван Раковський: Гигієна раси й український нарід.

ПРИМІТКА: Кожний учасник Конґресу складає 5 золотих на покриття коштів, звязаних з Конґресом. Селяни й академічна молодь складають по 2 зол. Цілий час Конґресу буде отворена виставка українських освітніх видань в салях Національного Музею, вул. Мохнацького ч. 42.

Ліга Націй і Інтернаціональний Банк.

Англійсько-французькі розмови.

В Женеві відбуваються тепер неофіціяльні переговори між французами та англійцями в справі інтернаціонального репараційного банку. З французького боку виступає міністр фінансів Люшер, а з англійського боку — міністр торговлі Ґреґем. Ґреґем стоїть у тісному звязку з канцлером скарбу Сновденом, який вже в Газі виявив велике заінтересовання справою організації інтернаціонального репараційного банку. Німеччина в цих переговорах не бере участи.

З ріжних сторін робляться проби віддати репараційний банк під вплив тих політичних сил, які панують в Лізі Націй. Це робить насамперед секретаріят Ліги Націй, який зрозуміло заінтересований в тому, щоби цим способом поширити та скріпити свою концепцію. За тим стоять також деякі малі держави, як Данія та Норвеґія і Польща. Польща має надію, що їй за посередництвом Ліги Націй, в якій великий голос має її союзниця Франція, може вдатися здобути вплив на ведення справ репараційного банку.

Одначе париська конференція репараційних знавців виходила з тієї засади, що репараційний банк має стояти поза впливами окремих держав. У справозданні париської конференції знавців про репараційний банк виразно сказано: „Організація банку буде стояти поза політичними впливами, і його повновласти та круг ділання будуть досить широкі, щоби дати йому спромогу свобідно та швидко трактувати проблеми, звязані з урегулюванням німецьких зобовязань“.

Боротьба секретаріяту Ліги Націй за вплив на інтернаціональний репараційний банк не має великих виглядів, бо головну ролю в ньому будуть відогравати Злучені Держави Північної Америки.

Жиди-ортодокси проти переслідувань їх віри в Радянському Союзі.

На зборах жидів-ортодоксів, який відбувається у Відні, ухвалено резолюцію, яка протестує проти релігійних переслідувань жидів у Радянському Союзі. Ця резолюція передбачує утворення окремої комісії, яка має розглянути цю справу.

Централя організації жидів-ортодоксів буде у Відні, а рада центральної організації — у Польщі.

Засновано банк жидів-ортодоксів із основним капіталом сто тисяч фунтів.

Державний замах в Австрії?

Внутр.-політичне положення в Австрії хаотичне, хоч усі партії, за виїмком соціялістів, годяться на реформу конституції. У Відні кружляли чутки, нібито Гаймвера приготовляє держ. замах. В передовиці органу Гаймвери „Остання перестóрога“ нач. органи Гаймвери заявляють, що коли уряд не має сили перевести реформу конституції, хай уступить місце іншому урядові, який цю справу полагодить успішно. Стаття заповідає на 29. вересня чотири вел. маніфестації в околицях Відня та зазначує, що вони будуть останньою пересторогою для політиків. „Арбайтер Цтґ.“ у відповіді на повищу статтю заявляє, що соц. демократи задержуть поваґу та дисципліну, не дадуться спровокувати, одначе готові боронити конституції на смерть і життя.

—o—

Чому не домагаються скликання надзвич. соймової сесії?

Один із визначних польських соц. провідників сказав журналістам, що соціялісти не спішаться занадто зі скликанням надзв. соймової сесії м. і. тому, що ХД, Пяст і НПР, з якими пляновано спільну акцію, останніми днями не виявляють вел. охоти до підписання подання в справі скликання надзв. соймової сесії. Сама польська лівиця не може дати вимаганої конституцією скількости підписів. Тому соціялісти признали відповідним не спішитися занадто. Знову ж у сойм. колах кажуть, що на постанову соціялістів вплинула безсумнівy інтеренція марш. Пілсудського, якої висілдом було охолодження запалу соціялістів і заприязнених партій лівиці.

Авдієнції.

Премієр Світальський приняв на авдієнції мін. Станевича та Кіна, а потім був на авдієнції в Бельведері. У марш. Пілсудського премієр побув дві години.

—o—

Димісія литовського кабінету.

Литовська тел. аґенція Ельта повідомляє офіціяльно: Всі міністри подалися до димісії, щоби дати президентові держави нагоду зреформувати кабінет. Президент димісію приняв. До часу покликання нового кабінету, всі міністри виконуватимуть своє урядування. Аґ. Ельта довідується, що новий кабінет утворить дотеперішній міністр фінансів Тубіляіс.

—o—

Підозрілі в бомбових замахах не стануть перед наглим судом.

У деяких польських часописах появилися чутки, що справу арештованих у звязи з бомбовими замахами передано наглому судові. Міродатні чинники повідомляють Аґ. Сх., що на основі нової карної процедури, яка тепер обовязує в Польщі, інституцію наглих судів можна впроваджувати лише на основі спец. постанови ради міністрів. Такої постанови не ухвалили в означенім речинці.

—o—

100 стрілів до кандидата на президента Мексику.

„Шікаґо Трібюн“ повідомляє з Мексику, що на кандидата на президента Мексику Васцензолеса виконали збірний замах. Віддали до нього около сто крісових стрілів. Двох людей з окруження Васценсолеса вбито, 15 було ранених.

Васценсолес у ночі з балькону виголошував промову. Президентові не сталося нічого. Виконавці замаху, користаючи з метушні та темряви, втекли.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·50—8·89·00, канадійський долар 8·80·50—8·81·00, чеська корона 0·26·33—0·26·50, австрійський шілінґ 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·25, французький франк 0·34·50—0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінґів 43·30·00—43·50·00, радянський червінець 17·00—17·50.

Золото: 20 корон 36·30·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·50—0·63·50, 5 австрійських корон 3·24·00—3·30·00, австрійський фльорен 1·62·00—1·65·00, російський рубель 2·60·00—2·65·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 39·00—40·00, пшениця селянська 35·50—36·50, жито галицьке 23·50—24·50, ячмінь галицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на млино 20·00—21·00, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 20·00—21·00, кукурудза румунська 25·75—26·75, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—000·00, фасоля колірова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00.

—o—

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 283 12—5

— **35 літ Сокола-Батька.** Дня 21. і 22. вересня зїдеться до Львова на Сокільське Свято більш як 1000 соколів з усього краю. Хто хоче поглянути на розвиток наших руханкових товариств і провести приємні хвилини серед тих, що плекають здоровля, дисципліну й зручність, повинен поцікавитись цим небуденним зїздом.

— **З нашого театру.** До театру ім. І. Тобілевича в Станиславові, що став тепер театром „Кооперативи Український Театр“ у Львові, заанґажували нову драматичну силу, відому нашому громадянству артистку п. Голіцинську.

— **Нове студентське товариство в Празі.** У Празі засновано нове студентське товариство: „Українська Громада студентів з Волині, Холмщини, Полісся й Підляша“. Товариство має на меті обєднувати всіх студентів з вищеназваних земель та нести їм матеріяльну та моральну поміч. За інформаціями в справі студій на Високих Школах в Празі та умов життя в ЧСР., звертатись на адресу голови Товариства: **Mykola Pawlicuk, Praha II, Lipová ul. 18/II, CSR.**

— **Україніка.** Учитель Володимир Вильковський з II-ої гімназії в Білгороді переклав на сербську мову Б. Лепкого „Сотниківну“.

— **Концерти на провінції.** Дня 21-го, в суботу, відбудеться в Золочеві в салі Шашкевича і 23-го, в понеділок, у Тернополі у салі „Міщанського Брацтва“ концерт д-ра В. Тисяка.

— **Міські театри у Львові** сплять далі. Заки актори відпічнуть і дістануть платні, відбудеться мировий суд, що має вирішити точки непорозуміння між арендаторами театру й управою міста. Арендатори домагаються від міста заплати їхніх довгів; представники міста кажуть, що цієї умовини нема в контракті. Виходило би, що контракт списаний минулого року між управою міста й арендаторами не передбачив найзвичайніших випадків. Кажуть, що міські театри не роблять найгіршого інтересу, коли є зачинені. Бо до вистав і так треба за часто докладати.

— **Львівський лікар арештований.** Львів не може нарікати на недостачу любовних сензацій, а редактори брукової преси ставлять і Богові свічку й чортові огарок за такий щедрий матеріял, що заповнює цілі шпальти великим друком з револьверовими заголовками: „Незвичайно сензаційна розправа“, „Подія якби з кримінального роману“, „Підступний злочинний замах“. А вся ця історія зводиться до дуже дешевої „кримінелістики“. Львівський лікар д-р Йосиф Томашевський закохався в доньці Шамборовських і хотів з нею женитись. Його суперником став молодий кадет Зиґи. Заморський. Коли Заморський умів прихилити до себе серце дівчини, д-р Томашевський пробував Заморського застрілити вечором на вул. Крупярській. Заморського найшли раненого на вулиці й перевезли до шпиталя. Заки поліція встигла з ним списати протокол, д-р Томашевський узяв від недужого слово, що його не зрадить. Заморський заявив, що він хотів покінчити самогубством. Але коли вийшов зі шпиталя і вернувся до рідні Шамборовських, почались наново непорозуміння Заморського з Томашевським зі стрілянною, авантюрами, погрозами вбивств. Ці скандали дійшли до відома поліції і вона арештувала д-ра Томашевського, дізнавшись про намагане ним душегубство.

— **Приємний розпорядок.** Технічна комісія міської ради рішила, щоби маґістрат видав розпорядок дуже симпатичний для всіх, що в ночі вертаються до хати. Доми повинні мати при воротах ліхтарки з освітленими числами. Неодин, який досі не був певний, що стоїть під власною хатою, зможе тепер перевірити свою тверезість поглядом на ліхтарку з числом.

— **На великоміський лад.** Львівські злодії не покидають своєї систематично-планової роботи. Почали від місяця красти футра, тому, що після осени йде звичайно зима, крадуть їх далі. Почали це робити в центрі на очах усіх, роблять і далі. На вул. Собіського 4. заїхали в год. 7. рано з вантажною площадкою, відчинили крамницю, мов власники і вивезли з неї все, що було, як солідні купці.

— **Бандитизм на селі.** 14 членів злодійської спілки з жовківського повіту стає перед львівським окружним судом присяглих, обвинувачені у вломах і грабіжах. Їхнім проводирем був Василь Моравський; є між ними трьох Скоропадів, В. Мисик, В. Ведальник, двох Купецьких, двох Ґжешчаків, Демків, Сабан, Пенцак і Дзюра. На кожного припадає один влом.

— **Заборона концерту.** У Жовтанцях, повіт Жовква, в неділю 15. ц. м. мав відбутися в читальні „Просвіти“ районовий концерт у честь М. Шашкевича при співучасти хорів зі сусідніх сіл. Староство відмовило дозволу на цей концерт, мотивуючи це тим, що будьто там ширяться пошестні недуги — тиф і червінка — дарма, що ні про одну, ні про другу недугу ніхто там не чува

Про цю заборону повідомлено виділ чит. „Просвіти" через постерунок аж у неділю в 2. год. пополудні, на дві години перед концертом, коли всі хори з сусідніх сіл уже були на місці і люди вібралися вже перед читальнею (саме того дня відбувалися в Жовтанцях ювилейна процесія і було багато людей з околиці). Всі вони мусіли розійтися.

— **Ріжні вістки.** Словинські математики зїзджаються на конгрес до Варшави від 23. до 27. ц. м. — Якась американка призначила анонімно 1 міліон долярів на інститут наукових дослідів над цілющими водами в Бад-Навгайм. — Льондонські вломники найшли новий спосіб як розрізувати залізні крамничні стори і за тиждень обікрали в ночі золотарів на 300.000 фунт. шт. — Урядова статистика каже, що в Палестині є 816.064 мешканців; з цього мусулман є 572.443, жидів 145.330 і 80.000 християн; отже жидів є там 17.7 відсотків. — У Франції в Дінь засудили на смерть на бажання батька 18-літнього Угетто за душегубство. — Радянська наукова експедиція надибала на степах Казакстану на цілу низку „незримих рік", що мають річища під поверхнею землі. — Бюджет Австрії захитаний надмірними коштами на утримання поліції й військового пототівля. — В Індії панує пошесть саранчі, що нищить жнива. — У Празі вибудують підземельну залізницю. — 4 місяці тому найшли в Нішу на залізниці трупа без голови; тепер ствердили, що це секретар комуністичної організації в Білгороді Петрович. — Над берегами Бретанії гуляє борвій. — Стан шахового турніру між Альохіним і Боголюбовим такий: Альохін має 3 виграні партії, Боголюбов дві, а дві є розіграні. — Є у Львові якийсь Сушинський, який зголосився до міністерства справедливости у Варшаві як ясновидець, що в силі відкривати злочинців і ошуканців.

— **Поклади графіту над Черемошем.** Професор львівської політехніки Токарський подає через „Дзєннік Львовскі" до прилюдного відома, що на терені східних Карпат між Чорним Черемошем і румунською границею є доволі поважні поклади графіту, що ствердила підчас цих ферій наукова експедиція під його проводом, вислана туди коштом Банку Краєвого Господарства. Досі Польща спроваджувала ґрафіт з загранииці (в р. 1927—28 імпортовано ґрафіту за 2.5 міліона золотих). Тепер ведуться досліди над якістю карпатського ґрафіту, що потреваюіть кілька місяців. Від їх висліду залежатимуть практично-гірничі заходи з метою експльоатації графіту. Крім того знайдено на згаданих теренах і інші мінерали, щодо яких проф. Токарський відмовив виснень. Терени, на яких знайдено графіт і інші мінерали (польські газети пишуть про пірит і руду), належать до Банку Краєвого Господарства і фондації гр. Скарбка.

— **Карієра.** По звісткам з Вильна полководець радянської армії на Далекому Сході Бліхер відограв у р. 1921—24 у Вильні ролю провокатора, виступаючи там як муж довіря високої монархістичної російської ради. Він вів агітацію серед російських старшин, намовляючи їх вернутись до Росії. Одночасно був він у порозумінні з бувшим генералом армії Юденича Ветренкою, що рік мешкав у Вильні.

— **Століття державної незалежности** від часу визволення зпід турецького панування, святкувати́ме у 1930 р. Греція. З нагоди цих роковин зорганізують там велику пангеленську виставку і цілу низку ріжних свят.

— **Роковини Трентону.** Місто Трентон, Н. Дж., уладить в днях від 28. жовтня до 2. листопада виставку з нагоди 250-ліття свого істнування. Ще тому 80 літ місто Трентон мало тільки 6.000 населення, а нині має 140.000, з яких 45.000 осіб працює, заробляючи на життя своє чи родини. У Трентоні є 400 фабрик, які виробляють річно продуктів на 135,000.000 дол., значить майже 1.000 дол. вартости на голову, або 5.000 дол. на родину. Це більше ніж у Філядельфії, де вартість промислової продукції на голову виносить всього 800 дол.

— **Хабарі й горілка.** Незалежний республиканський кандидат на посадника Ню Йорку, Виліям М. Беннет, заявив, що 32.000 шинків у Ню Йорку оплачують поліції і „політикам" пересічно по 1.000 дол. річно. Значить, на його думку, горілка приносить органам міської влади 32 міліони долярів у хабарах.

— **Облетіли Америку в обі сторони.** Летун Нік Маймер і Арт Вокер перелетіли із Спокейн, Вашингтон (над Тихим Океаном) до Ню Йорку і вернулись назад без перестанку. Тільки раз досипали їм у дорозі газоліни у воздусі. Цілий лет тривав без упину 115 годин, отже майже 5 діб, а дорогу перебули вони на 7.200 миль.

— **Зразок „шефа".** У Нюварк святкував роковини заснування своєї фірми промисловець Людвик Бамбергер. А що доробився гарного майна, то з вдячности для своїх співробітників, що працюють у нього 15 літ, роздав їм гонорарі разом на більш, як міліон долярів.

— **Повісили матір 8 дітей.** У Голл, Квібек, у Канаді, згинули на шибениці Марія Війо, 42-літня мати 8 дітей, і її любко Филип Лефевр, що мав 32 роки. Суд засудив їх на кару смерти за те, що зглядили зі світа чоловіка Марії Війо. Вони були французи.

Дописи.

ЛУЦЬК. *(Протверезіння).* Під таким заголовком п. Н. Н. умістив у ч. 208 „Діла" допис з Луцька про протверезіння деяких українців, що побачили нарешті шкідницьку, антиукраїнську роботу п. Певного й його компанії. Робота ця була поведена в той спосіб, що спочатку вилито на голови місцевих діячів богато цебрів помий, щоб викликати до них недовіря з боку громадянства, а потім уже пішли денунціяції на самі установи, в яких вони працюють. Все це п. Н. Н. передає коротко, але ядерно. Одно лише місце викликало здивовання. В ряді місцевих працьовників п. Н. Н. поставив і пана Петриківського віцедиректора „Рольніка", який, одержуючи міліонові кредити, працює на шкоду українській кооперації і українського сільсько-господарського руху. Чи це непоінформованість п. Н. Н. про діяльність п. Петриківського, чи може глузування з українських діячів і з українського громадянства? Ніяк не можу зрозуміти, яким чином віцедиректор „Рольніка" попав у число українців-діячів. Тоді вже краще булоб назвати українським діячем самого директора, а „Рольніка" українською організацією.

Громадянин.

З театру.

Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові. (Театр кооперативи „Український Театр" у Львові). Відкриття сезону: „Маруся Богуславка" — істор. драма М. Старицького.

Тихо, без шуму, без реклями відкрив театр ім. Тобілевича свій цьогорічний сезон. Вибір песи на відкриття сезону випливав мабуть із наміру показати громадянству, що може поважна та солідна праця режісера і актора зробити із цієї загально-відомої, обіграної, малої літературної вартости, всеж таки повної сценічних ефектів драми. Заважила тут певно й охота дати українській публиці гарну патріотичну емоцію та зазначити, що хоча театр у цьому році ставитиме майже виключно модерний европейський репертуар, всеж матиме на оці і духові потреби усіх верств українського громадянства Станиславівщини.

Залежно від естетичних вимог глядача, — можна ставити найріжнородніші мірила до постановки цієї драми та хочаб вони були максимальні, належить признати, що вистава вийшла дуже гарно і сміло можна її зачислити до найгарніших постановок цієї драми в Галичині. Природно, що вистава не обійшлась без малих дефектів, деяких недотягнень, але загальне гарне враження залишилось незатерте. Замітний був великий вклад режісерської праці, викінченість усіх сцен аж до нюансів, добра гра артистів.

На перше місце вибилась п. Кривіцька в ролі Марусі, що своєю повною, своєю багатою грою чарувала ввесь час публику. Можна тільки замітити, що переходи від поодиноких, діаметрально ріжних душевних переживань не були сильно підчеркнені і тому сама креація не вийшла так релефно, як це тільки п. Кривіцька деінде є в силі дати. Гідним п. Кривіцької партнером був п. Блавацький в ролі Гірея, що своєю видержаною і доброю грою дав гарну сильвету у цьому колірному калейдоскопі постатей. Перший раз перед станиславівською громадою виступили п. Совачева, в ролі матері і п. Базилевич, як Софрон. На загал обоє вивязались добре із свого завдання. Більше драматичного патосу, специяльно в III дії, поправніша дикція — у п. Совачевої і більш експресії у грі п. Базилевича — піднеслиб значно вартість їхніх креацій. Незрівнаним був п. Боровик у ролі Хаїма, як усе дуже доброю п. Ленська, як Леся. П. Паларій, як Степан, дуже схвильований у прольозі — вийшов слабше, потім бездоганний. — Прекрасні декорації, яких не посоромився би і львівський міський театр, роботи арт. Л. Боровика, багаті, гарні строї, добре вишколений балет, непогані хори — доповняли цілість. Орхестра не все гармонізувала з акцією на сцені. Специяльно в II дії, де Маруся і Леся — горем прибиті, виливають свою журбу у тихій, тужливій пісні, — крикливі труби псували настрій.

Вистава пройшла 2 рази — 14. і 15. ц. м. Як навіть чужа публика реаґувала на постановку цієї драми — доказом китиця, квітів передана п. Кривіцькій від редакції „Зємі Station-славовскєй".

Станиславів, 16.IX. 1929. **М. К.**

Нові книжки й журнали.

Народній Ілюстрований Календар Товариства „Просвіта" на звичайний рік 1930. Річник 52. Львів, 1929. Ціна 3 зол. Зміст: Календарна частина. (Ери числення часу. — Астрономічний календар на 1930 р. — Затьміння в 1930 р. — Здогадочний характер 1930 р. — Пасхалії 1930 р. — Пости. — Український Істор. Календар. — Календаріюм (місяцеслов). — Жидівський календар). — Л. Г.: На Новий Рік (вірш). — Андрій Чайківський: Огняна проба. — Богдан Лепкий: Пригодиться! — І. К.: Лицарські похорони. — Юліян Опільський: Яничари. — Антін Вартовий: Летіть думки! — Володимир Бірчак: Із притч. 1. Порожна бочка. 2. Провірник рибарських листків. — Юрій Кміт: Квітні левади. — Осип Турянський: Тьма і світло. — Анатоль Курдидик: Херон (поема). — Василь Софронів-Левицький: На похоронах. — Анатоль Курдидик: Бабське літо (вірш). — о. Семен Гребенюк: Яр Серету (4 знимки). — Анатоль Курдидик: Листя знає зжовкле... — Анатоль Курдидик: Братові (вірш). — М. Галущинський: До самоосвіти! — Посол Володимир Целевич: Громадська самоуправа — „Просвіті". — І. К.: Українські історичні роковини 1930 р. Пятьдесятьліття і століття. — Омелян Терлецький: Україна на вершку могучости за козацької доби (2 знимки). — Теод. Фотинюк: Унаслідження. — Нові здобутки техніки (40 знимок). — Д-р Р. Цегельський: Сили природи на услугах людини (21 знимок). — З ювилейних днів. Свята „Просвіти" на чужині (4 зн.). — Відзначені за заслуги для народу. Почесні члени „Просвіти" (8 знимок): Митрополит Шептицький Андрей, Д-р Брик Іван, Галущинський Михайло, Д-р Коцюба Михайло, Сірополко Степан, о. Стефанович Александер, Д-р Щурат Василь, Д-р Янович Володимир. — Іван Німчук: Про памятники. — Ті, що від нас відійшли (дві знимки). — Власні видання „Просвіти". — Провідник по Львові і краю. — Оголошення.

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Ярослав Шарко, греко-кат. парох Єзуполя, помер по короткій, тяжкій недузі дня 13. вересня ц. р. Похорони відбулися дня 16. ц. м. в Єзуполі при численній участи духовенства й довколичного селянства. — В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
По причині страйку замкнений.

Малий Міський Театр:
По причині страйку замкнений.

Кіна.

Аполльо: „Квітка Сходу".
Кольосей: „Готелеві злодії" і „Серед бомб і гранатів".
Лев: „Заислн в кайданах" (Трагедія сексуалізму).
Люна: „Людське муравлище" і „Пінкертон в Америці".
Маруселька: Брати. Підводне човно „У 20".
Оаза: „Кельнер із московського ресторану „Яр".
Палас: „Асфальт".
Пан: „Мучениця подружжа" (Корінна Ґріфіт).
Пасаж: „Вломник-джентельмен" (Еді Польо), американська комедія та Гомонтів тиждень.
Стилеве: „Вулиця спокус". Виступ російського хору.
Фатаморгана: „Незнаний батько" (Реджінальд Дені).
Химера: „Шофер ясновельможної пані".
Утіха: „Мадярська рапсодія".

Програма радіо.

Субота 21-го

Варшава (1411,7) 18·00 Радіо для дітей. 20·30 Легка музика. 22·45 Музика до танців.
Познань (334,8). 10·00 Музична інтерлюдія.
Гельсінгсфорс (221,4) 21·15 Музика до танців.
Бресляв (253) 20·15 „Уші" оперетка Джільбера.
Лайпціґ (259) 16·30 Симфонічна оркестра.
Талін (296) 15·00 Легкий концерт.
Загреб (307) 22·30 Камерний концерт.
Брно (341,7) 22·25 Джезбенд.
Льондон (356,3) 20·00 Військова оркестра.
Берн (403) 20·30 Еспанський вечір.
Берлін (418). 20·30 Музика до танців.
Стокгольм (436) 22·00 Давня музика до танців.
Рим (441) 21·30 Військ. орхестра.
Мілано (501) 23·15 Легка музика.
Відень (516,3). 18·15 Камерний концерт. 20·15 „Реванш" оперетка.
Рига (525) 21·30 Музика до танців.
Мюнхен (533) 20·00 Вальси Штравсів.
Будапешт (550). 21·45 Співацьк. вечір. 22·30 Циганська капеля.
Москва (825). 21·00 Вечірна програма.
Ленінград (1000) 19·10 Музичний вечір.
Париж (1725) 21·15 Популярна музика.
Харків (1304). 20·30 Популярний концерт.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дирекцією П. Карабіневича. 536 3—?
Грималів:
Субота 21.IX. „Тітка Чарля".
Неділя 22.IX. „Барон циганів".
Копичинці:
Понеділок 23.IX. „Осінні маневри".
Вівторок 24.IX. „Пташник з Тиролю".
Середа 25.IX. „Чесна Сузанна".
Четвер 26.IX. „Тітка Чарля".
Пятниця 27.IX. „Барон циганів".

Сокільське Свято з нагоди 35-ліття „Сокола-Батька" у Львові, дня 21—22 вересня 1929 р. на площі „С.-Б.". Програма: Субота, дня 21. вересня, о год. 10. рано дефіляда й легкоатлетичні змагання мужчин та жінок. О год. 4-тій попол. продовження легкоатлетичних змагань. Неділя, дня 22. вересня 1929 року, о год. 7. рано Польова Служба Божа. О год. 3. попол. Прилюдний виступ всіх сокільських чет. — Просимо всіх громадян конечно прибути. — **Старшина „С.-Б."** 563 1—1

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" зложили в золотих: ВП. Радник Ілля Кокоруд, Дора 100; Студенство Ярославщини 98; Читальня Просвіти", Либохора 50; Кружок „Рідної Школи", Сокаль 40, як збірку при нагоді пращання проф. Гамерського; Григорій і Галя з Грицаків Пікаси 25, замість повідомлень про своє вінчання, що відбулося дня 12. серпня 1929 року у Львові в церкві св. Юра; Філія Союза Українок, Сокаль 20, замість вінця на домовину свойого члена бл. п. Михайлини Скулкової; замість оголошення подяки Всім присутнім на похороні бл. п. дідокона Петра Святослава Олійника, помершого у Львові дня 12. липня ц. р. 10 родина. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку — **Головна Управа.** 557 1—1

З Українського Філятелістичного Товариства у Львові. Звичайні Загальні Збори У. Ф. Т. у Львові відбудуться дня 5. жовтня ц. р. в 6-ій год. вечером в салі засідань Т-ва „Сільський Господар", вул. Зіморовича ч. 20. I. поверх. Порядок: 1) Звіт з діяльности виділу. 2) Вибір нового виділу. 3) Біжучі справи.

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 191 2-?

НА РАТИ **Отомани** гобелінові 55 зол. **Канапки** 55. Фотелики до розкладування 45. **Матераци** 3 подушки 30, волосінні 75. **Ліжко** залізне, кухонне 13. Сіткове 40. Вклади дротяні 27. Вішак стоячий 25. **Ліжко** мосяжне 200. — ФАБРИКА **ЗАКС**, вул. Ліндого 6. 535 2—4

Д-р ІВАН МАКУХ в Товмачі пошукує концліпсіента, здібного до самостійного ведення канцелярії, від 1. жовтня ц. р. 551 2—3

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ГИМН на мішаний хор Ярославенка. Партитура з голосами 2 зол. 522 3—3

ФОРТЕПЯНИ першорядних заграничних фабрик, найновіші моделі, найнищі ціни в нашому складі, можливо найдешевше — продає: ГАНАК, вул. Пілсудського ч. 21. перший поверх. 426 10—10

КОСІВ, пансіонат пані Лукашевської поручає сонячні покої з першорядним удержанням. Від 1. вересня ціни знижені. 259 6-8

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ матераців, ліжок металевих, дротяних сіток — приймає фабрика **ЗАКС**, вул. Ліндого 6. 535 2—5

ДЕКАТИЗОВАНЄ матеріялів спеціяльною машиною та паризькі пліси виконує Заведення Гафтів — М. Козловська, вул. Академічна ч. 22. — Льва Сапіги ч. 28. 554 2-6

ГЛУХОТА ВИЛІЧИМОЮ. Феноменальний винахід Еуфонія заденонстрований спеціялістам. Самі вилічитеся з притупленого слуху, шуму і витіку з уха. Чисельні подяки. Повчаючу брошуру на бажання висилає безплатно Еуфонія, Лішки к. Кракова. 562 1—4

СТУДЕНТІВ з інтелігентного дому прийму на станцію з цілим удержанням, осібний покій — вул. Хшановської ч. 12. II. поверх. 558 1—1

СЛУЖНИЦЯ до всіляких робіт, в середнім віці, може занятися сама цілим газдівством, глядає місця. — Ласкаві зголошення: вул Боімів ч. 8. у сторожа між год. 4—5. 556 1—1

В КОСМЕТИЧНОМУ ІНСТИТУТІ празького унів. Д-ра Тушицького, Львів, вул. св. Софії ч. 3. після 15. денного косметичного користування, видається безплатно крем. — Також прийму пані на науку косметики. 539 1—1

ПОКІЙ умебльований для 1—2 студенток або урядничок сейчас піднайму. — М. Левицька, вул. Задвіринська, ч. 19. I. пов. двері 5. 560 1—2

ЖЕНЩИНИ молодої, яка любила би працю і чистоту, до усякої домашньої праці шукає самітний заточенець на високім державнім становиши. — Зголошення з фотографією слати до кінця вересня на адресу: **J. Zauderer, poste restante Jaslo.** 559 1—2

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines" також біжутерію власного виробу, поручає: Домбровський - Ґозважевський, Львів, (Готель Жорж). — Догідні умови. 190 1—7

Ширіть наш часопис!

Оголошеннє.

Управа Союзу Українок в Рівному оголошує членам Союзу Українок на Волині, що дня 6. жовтня ц. р. відбудуться

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Порядок денний:

1) Вибір президії.
2) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів.
3) Справоздання Управи Ревізійної Комісії. Уділення абсолюторії уступаючій Управі.
4) Вибори Голови, членів Управи і Ревізійної Комісії.
5) Вільні внески. 564

Збори відбудуться в помешканню Союзу Українок, вул. Вартова ч. 6. о 2. годині дня, а о скільки члени не зберуться о 2. годині, то о 3. годині Збори відбудуться без огляду на число членів.

Ширіть наш часопис!

МАГІСТРАТ Кор. вільн. міста Яворова винайме сейчас фронтові склепи в новій торговельній гали в ринку; зголошення писемні або устні надсилати до Президії Магістрату. — Віцебурмістр Харамбура. 543 3—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.